

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 118-0-Рев-07-000 695
Бањалука, 4.2.2009. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Биљане Томић, као председника вијећа, Стаке Гојковић и Дарка Осмића као чланова вијећа, у правној ствари тужиоца А.Д. Р.у. М., кога заступају пуномоћници М.Ђ. и Т.Д., адвокат из Б., против туженог А.Д. Д. Т., кога заступа пуномоћник С.Р., ради поврата ствари в.с. 116.593,78 КМ, одлучујући о ревизији тужиоца против пресуде Окружног суда у Добоју број 013-0-Пж-06-000 087 од 8.5.2007. године, на сједници одржаној 4.2.2009. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Добоју број Пс-329/04 од 18.4.2006. године одбијен је као неоснован тужбени захтјев тужиоца којим је тражио да се тужени обавезе да му врати 326.319 кг. мазута у року од 8 дана од пријема првостепене пресуде, с тим да се може ослободити ове обавезе исплатом износа од 116.593,78 КМ. Истом пресудом обавезан је тужилац да надокнади туженом трошкове парничног поступка у износу од 120.00 КМ.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Добоју број 013-0-Пж-06-000 087 од 8.5.2007. године жалба тужиоца је одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Благовремено изјављеном ревизијом тужилац побија другостепену пресуду због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права и предлаже да се оспорена пресуда преиначи и тужбени захтјев усвоји или да се укине и предмет врати на поновно суђење.

У одговору на ревизију тужени је оспорио наводе тужиоца и предложио да се ревизија одбије као неоснована.

Ревизија није основана.

У овој парници тужилац захтјева да му тужени врати 326.319 кг. мазута с тим да се може ослободити ове обавезе исплатом износа од 116.593,78 КМ (facultas alternativa).

Свој захтјев тужилац заснива на тврдњи да је наведену количину мазута испоручио туженом 1992. године као позајмницу, а да је преузимање потврдио возач туженог А.Ј. потписом отпремница за испоручени мазут.

Тужени је оспорио тужбени захтјев тужиоца истичући да је према приложеним отпремницама преузето 233.660 кг. мазута, а не 326.319 кг, али на основу уговора о купопродаји а не уговора о позајмици, те истакао приговор застареле потраживања тужиоца.

На основу резултата доказног поступка првостепени суд је утврдио да су парничне странке биле дуже вријеме у пословним односима, да је тужени у марту 1992. године преузео од тужиоца 233,660 кг мазута; да овако испоручена количина мазута није фактурисана због наступања ратних дејстава; да су парничне странке 1996-1997. године контактирале у вези испорученог мазута.

Налазећи утврђеним да је испорука мазута извршена на основу уговора о купопродаји који је усмено закључен због дуге пословне сарадње странака, иако тужени није понудио доказе о уговореној цијени испорученог мазута, која претставља битан елемент купопродајног уговора. Првостепени суд сматра да се само због тога не може закључити да није настао купопродајни однос између парничних странака, јер у том случају тужени би требао платити текућу цијену у смислу члана 462. и 464. Закона о облигационим односима ("Службени лист" СФРЈ бр. 27/78 до 57/89 и "Службени гласник" РС бр. 17/93, 3/96 и 39/03, у даљем тексту: 300). Како се у конкретном случају ради о међусобном потраживању правних лица из уговора о промету роба и услуга, првостепени суд је закључио да се застарјелост треба цијенити у складу са одредбом члана 374. ЗОО. Узимајући у обзир да је роба преузета у марту 1992. године, те да је ратно стање и стање непосредне ратне опасности укинута 15.6.1996. године, када је тужилац објективно могао тражити исплату цијене за испоручени мазут, а да је тужбу поднио суду 8.8.2002. године, првостепени суд је закључио да је наступила застарјелост потраживања тужиоца, па је тужбени захтјев одбио као неоснован.

Одлучујући о жалби тужиоца другостепени суд је у свему прихватио чињенично утврђење и правни закључак првостепеног суда, налазећи да су жалбени приговори тужиоца да је у поступку доношења првостепене пресуде почињена повреда одредаба парничног поступка неосновани. Имајући у виду да тужилац на припремном рочишту одржаном 10.11.2005. године није предложио извођење доказа читањем изјаве Н.Л. овјерене код Основног суда у Модричи 12.12.2003. године, другостепени суд је нашао да неприхватањем приједлога за провођење овог доказа на главној расправи првостепени суд није повриједио одредбе члана 77. и 102. став 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске", бр. 58/03, 85/03, 74/05 и 63/07, у даљем тексту: ЗПП) јер да је у позиву за припремно рочиште био уредно упозорен на посљедице одржавања припремног рочишта, а да је садржина факс поруке констатована на записнику о главној расправи када је изведен и доказ читањем акта од 26.3.1996. године. Из истих разлога другостепени суд је закључио да нема услова из члана 207. ЗПП да се у жалбеном поступку изведе доказ читањем изјаве Н.Л., па је жалбу тужиоца одбио као неосновану и првостепену пресуду потврдио.

Оспорена одлука је правилна и законита.

Према чињеничном утврђењу нижестепених судова тужилац је испоручио туженом 233.660 кг. мазута у марту мјесецу 1992. године, за коју робу посједује отпремнице. Писмом од 26.3.1996. године тужилац обавијештава туженог о извршеној испоруци мазута са навођењем свих отпремница и количина које нису фактурисане, те о стању неизмиреног дуга за фактурисани мазут у износу од 1.635.130,60 динара, изражавајући очекивање да се у уобичајеном термину изјасни да ће реални износ дуга и вриједност испорученог мазута измирити када се стекну економски услови у тој и наредној години.

Имајући у виду ове материјалне доказе и исказе свједока Ј.К. и Р.П., које је првостепени суд оцијенио истинитим, уз неспорну чињеницу да су парничне странке биле дуго у добрим пословним односима, те општепознату чињеницу да је непосредно након испоруке дошло до ратних дејстава на подручју Босне и Херцеговине, правилно су закључили нижестепени судови да је испорука мазута у спорној количини извршена на темељу усмено закљученог уговора о продаји у смислу члана 454. 300, а не уговора о зајму из члана 557. 300.

Тврдња ревидента да тужилац није произвођач ни продавац мазута, па да из тог разлога није могао бити закључен уговор о купопродаји, него да се ради о позајмици мазута који је тужилац користио у властитом процесу производње, не може се прихватити основаном. У писму од 26.3.1996. године које је тужилац упутио туженом, тужилац поред осталог наводи да му тужени дугује за фактурисани мазут износ од 1.635.130,60 динара из чега јасно произлази да тужилац јесте продавао мазут туженом. Из истог писма, као и спецификације од 22.4.1992. године произлази да за испоручену спорну количину мазута тужилац није испоставио туженом фактуре, па је сасвим јасно да тужени није ни могао понудити доказе о њиховом постојању. Због околности да тужени није понудио доказе о уговореној цијени мазута, која је битни елеменат уговора о продаји, како то правилно закључују нијестепени судови, не може се извести закључак да није настао купопродајни однос. Наиме, у таквом случају се код уговора о продаји у привреди примјењује одредба члана 462. став 2. ЗОО према којој је купац дужан платити цијену коју је продавац редовно наплаћивао у вријеме закључења уговора, а у недостатку ове разумну цијену (став 3. - текућа цијена). У прилог томе иде и позивање туженог писмом тужиоца од 26.3.1996. године којим тражи да се тужени изјасни да ће измирити „реални износ дуга и вриједност испорученог мазута“, јер спорни испоручени мазут није фактурисан, а од испоруке је протекло вријеме дуже од 4. године. Стога се, супротно наводима ревизије, ово позивање туженог писменим путем од стране тужиоца не може сматрати позивом на испуњење неновчаног дуга из уговора о позајмици. Исто тако, из садржаја фотокопије телефакса туженог број 882-541 упућеног тужиоцу, који се односи на реализацију-преузимање 100-150 тона мазута, не може се извести закључак да се исти уопште односи на испоруку спорне количине мазута, нити се може закључити да се та испорука врши на темељу уговора о позајмици, на чему ревидент неосновано инсистира и садржину телефакса погрешно интерпретира.

Како су нижестепени судови правилном оцјеном изведених доказа утврдили да је спорна испорука мазута извршена на темељу усмено закљученог уговора о купопродаји, свако потраживање тужиоца из тог уговора према туженом је застарело у складу са одредбом члана 374. ЗОО (застарни рок три године). Наиме, тужбом од 8.8.2002. године тужилац није захтијевао исплату купопродајне цијене тј. испуњење уговора, него враћање спорне количине мазута које би му право припадало у случају раскида уговора у смислу члана 132. став 2. ЗОО. Како тужилац није тражио извршење обавезе туженог у законом прописаном року застарјелости, него када тужени, као дужник више није дужан да изврши уговорну обавезу у смислу члана 360. ЗОО, тужилац не би могао ни раскинути спорни уговор о продаји због неизвршења, нити захтијевати враћање оног што је дао.

Из наведених разлога су неосновани наводи ревизије да су у поступку доношења оспорене пресуде почињене повреде одредаба члана 7, 8 и 191. ЗПП, јер је оспорена одлука резултат правилне оцјене доказа које су парничне странке извеле и којим су утврђене чињенице релевантне за одлуку у овој правној ствари, а о чему су нижестепени судови дали ваљане разлоге.

Неосновани су и наводи ревизије да је другостепени суд превидио вријеме прибављања и могућност презентирања изјаве Н.Л., истичући да је припремно рочиште одржано 8.12.2003. године, а да је Л. дао изјаву код Основног суда у Модричи 12.12.2003. године. Из списка предмета произлази да је припремно рочиште на које се позива тужилац заиста одржано пред Основним судом у Теслићу 8.12.2003. године и да је тужилац на том рочишту предложио провођење доказа саслушањем свједока Н.Л. Међутим, након уступања списка предмета Основном суду у Добоју, пред тим судом је одржано припремно рочиште дана 10.11.2005. године на којем тужилац није предложио извођење доказа читањем изјаве свједоке Н.Л. овјерене код Основног суда у Модричи 12.12.2003. године, па је правилно закључио другостепени суд да не прихватање извођења овог доказа на главној расправи 20.12.2005. године у поступку пред првостепеним судом није у супротности са одредбом члана 102. став 2. ЗПП.

Из напријед изложеног произлази да оспорена пресуда нема недостатака на које указује ревизија тужиоца, као ни оних на које овај суд у смислу члана 241. ЗПП пази по службеној дужности, па је примјеном одредбе члана 248. истог закона одлучено као у изреци.

Предсједник вијећа
Биљана Томић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарне
Амила Подрашчић

